

Vaikeasti vammautuneen raajan hoito

Mitä suurempi on vammaenergia, sitä vaikeammat ovat murtumat ja pehmytkudosvauriot. Raajan ennusteen kannalta merkityksellinen on jako avo- ja umpimurtumiin.

Erityisen tärkeää on huomioida suurienergiaiset vammat, joiden hoito on vaikeaa ja joissa esiintyy helposti komplikaatioita. Suureen vammaenergiaan ja vaikeaan vammaan viittaavat esitiedoissa suora vammamekanismi, moottoriliikenneonnettomuus, korkealta putoaminen, murskavamma, ampumavamma ja puristuksissa oleminen. Pienienergiaiset avomurtumat, joissa terävä luunreuna on pistänyt haavan ihoon, hoidetaan samoin kuin umpimurtumat Keskipaikeissa avomurtumissa murtuma kiinnitetään tavalliseen tapaan levyllä tai ydinnaulalla, mutta haava vaatii puhdistuksen ja tarvittaessa lihas/ihokielekepeiton mielellään samassa yhteydessä. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota mahdolliseen aitiopaineoireyhtymään ja tehdä tarvittaessa lihaskalvojen aukaisu ennen kuin aitiopaine vaurioittaa lihaksia. Vaikeissa avomurtumissa hoitoratkaisu vaatii erityistä perehtymistä avomurtumien hoitoon ja yhteistyötä ortopedien, plastiikkakirurgien ja verisuonikirurgien kesken. Tärkeää on kuolleiden kudosten huolellinen poisto, jonka jälkeen kokenut työryhmä arvioi, voidaanko murtuma kiinnittää sisäisesti, vai käytetäänkö ulkoista kiinnityslaitetta väliaikaisesti.

Murtumat kiinnitetään mahdollisimman tarkoin oikeaan asentonsa ja paljaaksi jäävät kudokset ja metallit peitetään elävällä kudoksella. Jos pehmytkudokset raajassa ovat vaikeasti vaurioituneet, niin plastiikkakirurgi hakee tervettä kudosta (ihoä tai lihasta) muualta elimistöstä paikkamateriaaliksi. Elimistössä on tunnettuja alueita, joissa kudokappale voidaan irrottaa elävänä yhden pienen valtimo- ja laskimoverisuonen varaan. Sitten verisuonet sidotaan ja kyseinen kudos siirretään vamma-alueelle ja nämä pienet verisuonet yhdistetään raajan verisuoniin. Käytettävä paikkamateriaali pyritään valitsemaan siten, että sen poisto aiheuttaisi potilaalle mahdollisimman vähän haittaa.

Mikäli kudospuutos on pienempi, niin joskus käytetään paikallisia kudoksia kääntämällä kielekkeenä ihoa tai lihasta vamma-alueen päälle huolehtien siitä, että kyseisen kielekkeen verenkierto säilyy normaalina.

Hannu Kuokkanen

dosentti ,plastiikkakirurgi